

Preskrba potrošnikov z mesom v Kranju in v ostalih krajih Gorenjske je z dvema podražitvama mesa 11. januarja in 27. marca ter z nameravano podražitvijo meseca maja letos zašla v kritičen položaj. Po krajšem preporu pa je nekako pred mesecem dni prišlo do ponovne krize: mesa, zlasti govejega, je namreč začelo primanjkovati. To pomanjkanje pa je postalo še posebno občutno v zadnjih desetih dneh. Zatorej ni zgolj naključje, da so se pred kranjskimi mesnicami — bržčas tudi po ostalih krajih Gorenjske ni drugače — spet pojavile dolge vrste potrošnikov.

Povsem razumljivo je, da so nastale razmere sprožile med potrošniki precej negotovanja in vrsto tolmačenj. Ker pa so ta tolmačenja največkrat nepravilna, bomo skušali neravnovesje v pre-

skrbi z mesom raztolmačiti z odgovornim Tržnega inšpektorata pri ObLO Kranj.

Da je začelo mesa primanjkovati, so krive predvsem nevezdrne razmere, ki vladajo pri odkupovanju živine. O kakšnem organiziranem odkupovanju v zadnjem času sploh ne moremo govoriti. Pooblaščen nakupovalci — prevzemalci mesarskih podjetij in klavnice odkupujejo živino največkrat kar v hlevih; tudi z odkupovanjem živine na živinskih sejnih ni boljše. Tu pride namreč pogosto do nelojalnega preplačevanja med mesarskimi podjetji, kar draži meso in mesne izdelke.

Da bi zaježili nered in prekrške obstoječih predpisov o odkupu živine po raznih nakupovalcih, prekupčevalcih in podobnih posrednikih, je prišlo na sestanku med zastopniki Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije in nekaterih drugih zveznih gospodarskih organov

26. maja letos do dogovora o najvišjih cenah za živino (Ur. list št. 22/1958). Dogovor je postal veljaven 4. junija. — Pričakovanja pa so nas razočarala. Mnoga mesarska podjetja in klavnice, ki so se ravnale po predpisanih odkupnih cenah živine, so ostale praznih rok, kajti proizvajalci so prodajali živino predvsem tistim ponudnikom, ki so zaobšli dogovorjene predpisane odkupne cene. Niso bili redki primeri, da so bile te cene prekoračene za 10 do 15 dinarjev pri kilogramu. Od tod izvira tudi to, da je v naših mesnicah zadnje dni manj mesa kot sicer.

Eno je jasno: dokler bo povpraševanje po živini večje od ponudbe in dokler razmere okrog odkupa živine ne bodo urejene, dotlej tudi problem preskrbe in podražitve mesa ne bo rešen.

Prisrčno snidenje

Več kot 350 preživelih borcev Prešernove brigade se je včeraj zbralo na proslavi 15. obletnice ustanovitve te enote, kot kaže naša slika. Srečanje borcev je bilo prisrčno, ganljivo.

Tudi general major Rudolf Hribnik - Svarun je med borci obujal spomine na mnoge borbe, ki jih je vodil po Selški in Poljanski dolini, po Gorenjskem in po Slovenskem Primorju.

Predsednik Tito in predsednik ZAR Naser obiskala Gorenjsko

V četrtek zvečer sta z Brionov priptovala na Bled predsednik Tito s soprogo Jovanko ter predsednik ZAR Gamal Abdel Naser z družino. V petek dopoldne so se ugledni gostje v družbi s predsednikom Ljudske skupščine LRS Miho Marinkom odpeljali na izlet v Bohinjsko jezero. Ogleдали so si panoramo jezera ter se ustavili v hotelu »Zlatorog«. Nato so obiskali tabornike, ki so drage goste navdušeno pozdravili. Iz Bohinja so se gostje odpeljali na Pokljuko, kjer jim je tov. Miha Marinko v »Sport hotelu« priredil kosilo. Po sprejemu sta predsednika Tito in Naser obiskala spomenik padlim partizanom na Pokljuki, na kraju, kjer je padlo 79 borcev 3. bataljona Prešernove brigade.

Popoldne so se dragi gostje, ki so bili prijetno razpoloženi, vrnili na Bled, kjer so jih prebijalci navdušeno pozdravljali. Potem ko je predsednik Tito spremljal svojega gosta, predsednika Nasera v vilo Bled, se je s soprogo Jovanko odpeljal na Brdo.

Brigadirji z avto-cesto v Kranju

Nedelja, 13. julija.
Danes dopoldne je prišlo v Kranj preko 500 brigadirjev, ki grade Avto-cesto »Bratstva in enotnosti«, na enodnevni izlet. Brigadirjem je Občinski komite LMS Kranj pripravil lep sprejem ter ji omogočil ogled nekaterih kranjskih podjetij (Iskra, Inteks, Tiskanina). Brigadirji so obiskali tudi mestni muzej, popoldne pa so si priredili zabavo v Mestnem logu.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ST. 54 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 14. JULIJA 1958

Veličastna proslava 15. obletnice VII. SNOUB »France Prešeren« v Škofji Loki Tradicije narodnoosvobodilnega gibanja se nadaljujejo

Okrašena Škofja Loka je v senčno, hladno Medvedvo dolnico sprejela več kot deset tisoč bivših borcev, pripadnikov narodnoosvobodilnega gibanja. Proslave so se udeležili delovni kolektivi in organizacije iz vse Gorenjske.

POTEM, »KO SO ZAVZELI« LOKO

Škofja Loka, 13. julija.
Ze nekaj mesecev so se preživelci borci Prešernove brigade pripravljali na proslavo 15. obletnice, ko so se v Davči sestali in osnovali močno udarno pest proti okupatorju — Prešernovo brigado.

Večina pa je prebila noč ob prireditvenem prostoru v Medvedvi dolnici. Kakih 4000 ljudi je bilo tam. Mlajši so se vrteli na plesiščih, drugi so posedali ob mizah improviziranih gostišč, ki so bila z mikavno osvetljavo med smrečjem še privlačnejša. Mnogi borci pa so se zbrali okoli tabor-

Davči. Dvajsetkrat več je bilo Nemcev. In vendar! Sestnajstega julija 1943. leta je bilo to...

Spomini... spomini... Prekinjali so jih samo prihodi novih borcev. Spoznavali so se, si segali v roke in se vzhiceni nad snidenjem po tolikih letih objemali. Potem ko so se pogovorili o nekdanjih hudih časih, ki so jih skupaj preživljali, so načeli razgovore o današnjem življenju. Danes ni več partizanstva. Govorili so o učenju, pa izpitih, o kvalifikacijah, zaslužku. Nekateri so izmenjali

lin — Poljanske in Selške, so oživele. Spokojnost so skallla stotera vozila. Smrekov gozdiček ob prireditvenem prostoru se je napolnil. Sveži jutranji zrak je še posebej vabil v prirodo.

Na prireditvenem prostoru so se javljali tudi borci Prešernove brigade. Posedali so naokoli in zapisovali nekatere podatke na vprašalne pole, ki so jim jih razdelili. Mnogi borci so imeli na prsih pripete značke za hrabrosti, spomenice... Tu so bili tudi invalidi s palicami, nekateri brez rok, nog. Toda niso bili tu samo Prešernovci. Niso bili samo borci - partizani.

Daleč za odrom v dolnici je bil med drugimi tudi star možak.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Da spomini na dneve NOV niso pozabljeni, je pokazala tudi včerajšnja množična manifestacija.

Na to proslavo so se skupno s Prešernovci pripravljali tudi aktivisti, interniranci — skratka vsi, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju.

Proslava se je začela sinoči. Potem ko so enote predvojaške vzgoje »iznenada« napadle in »zavzele« Škofjo Loko. Tedaj je Loka zažarela pod pisanimi žarki, ki so jih metali žarometi s Kranjca. Stevilni kamioni in avtobusi so dovažali v Loko udeležence proslave. Ločani pa, kot so bili v času NOB, so tudi sedaj pokazali gostoljubije. Udeležence so vodili na svoje domove in jim odstopali svoja ležišča.

nega ognja, se zleknili po mahu, se zastrmeli v zvezdnato nebo in obujali spomine.

SE ŠE SPOMINJAS?...

Tako so se spraševali mnogi borci, ko so se pogovarjali o nekdanjih napornih pohodih, o borbah v obroču...
»Se še spominjaš, kako je bilo vroče takrat na Zirovskem vrhu?« so nekateri vpraševali Iztoka, ki je bil takrat komisar komaj ustanovljene brigade. Tudi prvi komandant brigade Igor Javor, je s preživelimi borci ob sinočnjem tabornem ognju obujal spomine na prvi »krvavi krsti« — na borbe v

tudi podrobnosti o stanovanju, o družini, se celo predstavili z otroki. In kot bi trenil, je minila noč.

NEPOTREBNA BUDNICA

Ko je davi zarana sonce pozlátilo Lubnik in zajelo vrhove košatih kostanjev za gradom, sta bila Loka in prireditveni prostor že pokonci. Budnica, ki naj bi zbudila »zaspance«, se je oglasila po nepotrebnem. Zlasti še, ker so posemezni harmonikarji zarana razgibali vso okolico in opozorili na proslavo velikega dneva. Proti prireditvenemu prostoru so se zgrinjale pisane množice. Cesta z Jerperce, pa iz Zabnice in obeh do-

NAŠ RAZGOVOR

Odgovornost za ljudi in vozila

Skoraj na vseh vozilih, na avtobusih, tovornjakih in drugod vidimo te dni napise, ki spominjajo na 13. julij, dan šoferjev. Na Gorenjskem zavzema cestni promet čedalje važnejše mesto v potniškem kot tudi tovornem oziru. Zato so letos marca osnovali poseben okrajni odbor združenja šoferjev in avtomehaničkov. Vse štiri podružnice: Kranj, Tržič, Jesenice in Škofja Loka združujejo skupno 480 članov.

Ob tej obletnici smo poiskali nekatere šoferje in z njimi pokramljali.

»Ali se spomnite kakega svojega najkritičnejšega trenutka, v kaki nevarni situaciji, ko so vam »vstali lasje na glavi?« smo vprašali šoferja Feliksa Lukmana, ki smo ga našli v Kranju. Ze 18 let vozi, in sicer največ tovornjake.

»Takih kritičnih, nevarnih trenutkov se ne spominjam. Zmeraj sem vozil previdno in nisem še nikoli imel karambola.« je dejal. Zelo pa si zapomni vozila, ki peljejo mimo mene, kadar stojim ob strani ceste zaradi okvare. Veliko je še takih, ki se ne ustavijo, ki niso tovariški, da bi pomagali.

»Kaj mislite o varčevanju z našim avtomobilskim parkom?«

»Zmeraj hočejo, da bi nakladal čez mero. Silijo, da bi šli preko predpisov. Preobremenitev pa zelo kvari vozila. Jaz se zmeraj upiram, pa kaj hočete!«

Jože Prelic vozi avtobus iz Vodič v Kranj. Ze 11 let je pri tem delu.

»Enkrat me je res pogrelo,« je dejal, govoreč o nesrečah. »Avtobus s 60 ali 70 potniki je moral ustaviti v Klancu nad »Inteksom«. Vozilo pa na gladkem ledu ni mirovalo in je drselo proti robu ceste. Ljudje so to čutili, slutili nevarnost in, hoteli skakati ven. Jaz pa mirno — kot da se nič ne dogaja — za volanom. Pustil sem avtobus drseti nekaj metrov nazaj, dokler nisem začutil, da so kolesa na trdnem.«

»Potniki nas včasih neupravičeno zmerjajo. Kaj smo mi krivi, če je včasih vozilo prazno, včasih pa tako nabito, da ne morejo vsi v avtobus? Včasih se jezijo tudi zaradi zamud, ki jih nisemo šoferji krivi. Vsem nikdar ni moč ustreči.«

»Kaj mislite o alkoholizmu?« smo vprašali Staneta Ogrinca, ki vozi avtobus iz Senčurja v Kranj.

»Prav je, da je strogo. Jaz ne pijem. Mislim pa, da bi kako pivo ne škodilo,« je pristavil.

»Kako se obnesejo naša domača vozila, na primer Tamovci?«

»Niso slaba. Samo volan in zavore včasih malo nagajajo. Sicer pa jim ni kaj reči. Tudi »Fapovci« so dobri.«

»Kaj pijete, kadar ste jezni?« smo zbadljivo vprašali Rudolfa Rolha, enega najstarejših šoferjev »Avtoprometa« v Kranju. Ze 34 let je za volanom. Prvi avtomobil, ki jih je vozil, so »brzeli« s 25 km na uro in so imeli luči na karbid.

»Jaz sploh ne pijem. Zlasti ne, kadar vozim. Ne smem tudi zaradi želodca. Včasih, zlasti če vozim kake izletnike, pravijo, da nisem družaben, da sem samosvoje.«

Nazadnje smo se obrnili še na predsednika Okrajne organizacije šoferjev in mehaničkov. Našli smo ga na Jesenicah.

»Glavni cilj oziroma želje vaše organizacije?« smo ga vprašali.

»Predvsem moralna vzgoja našega članstva. Seveda tudi skrb za strokovno rast in delovne pogoje.«

»Kaj lahko poveste o nesrečah in alkoholizmu?«

»Uspehi, ki smo jih dosegli, so zelo dobri. Med našimi člani je vedno manj primerov vinjenosti in tudi nesreč.

K. M.

PABERKI PO SVETU

NOVE MERE

Dva športna izraza so uvedli kot — vojaške mere. Gre namreč za nogometno in teniško žogo. Iz ZDA poročajo, da tamkajšnji vojaški strokovnjaki predlagajo izdelavo »žepne atomske bombe«, ki naj bi bila tako velika »kot nogometna žoga«, za katero bo potrebno samo šest vojakov, ki bodo imeli specialno puško, katera bo bombo izstrelila. Ti strokovnjaki nadalje predlagajo, da se kot izpopolnitev take bombe napravi še tip bombe, ki bo tako velika »kot teniška žoga«. Za to bombo ne bo treba več kot dvoje vojakov.

Ko človek bere to novice, pogreša samo še pristavek, da je iznajdba teh bomb spet — znanstven napredek...

NOVA BOLEZEN...

»Medicinski delavec«, list sovjetskega ministrstva za zdravje, piše v številki 10 z dne 10. junija, da so med študenti medicine odkrili »epidemio-zanimive — družbene bolezni. Nekaj desetih študentov moskovske medicinske fakultete se je spričo zaključnih izpitov na univerzi na hitro poročilo, da bi se izognili namestitvi v daljnji kraj države: Daljnji vzhod, Sibirija, severna področja Rusije. Ker prihajajo za te kraje prvenstveno v poštev neoženjeni medicinci in neomožene absolventke, je imel recept, ki so si ga medicinci sami izmislili, kajpak dolečen uspeh.

Ne vemo pa, kaj bo sedaj, ko so vzrok te nove bolezni odkrile — višje instance...

ČE DVA DELATA ISTO, NI ISTO...

Londonski list »Times« komentira sovjetski poziv, da zahodni strokovnjaki pridejo v Sovjetsko zvezo kot svetovalci v tovarne sintetičnega materiala. »Za tem se skriva želja g. Hruščeva, da Rusijo še popolneje vključi v tekovanje z Zahodom glede življenjskega standrada,« — piše list in tudi priporoča, da se sovjetska ponudba sprejme.

Ena izmed obožb Vzhoda proti Jugoslaviji se glasi: zahodni kapitalisti imajo koristi, če pomagajo Jugoslaviji. Njim gotovo ni do tega, da pomagajo socializmu.

Iz Moskve pa še manjka pojasnilo, zakaj ni bila taka pomoč Zahoda Rusiji rešena drugih motivov kot tistih, ki so odločilni za pomoč, ki jo Zahod daje naši državi...

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNISKI ODBOR - CDGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 - TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROCNINA 600 DIN, MESEČNA NAROCNINA 50 DIN

NA VRHU STOLA BODO ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO

V Zirovnici se že dlje časa pripravljajo, da bi čim lepše proslavili Dan vstaje slovenskega ljudstva. Že za Dan borca so imeli obsežne prireditve v okviru krajevnega praznika. Podobne prireditve pa bodo imele tudi za 22. julij. Na Stolu, najvišjem vrhu Karavank, bodo odkrili spominsko ploščo padlemu prvoborcju Jožetu Kodranu iz Kobarida. Padel je v februarjski hajki leta 1942. Odkrili bodo tudi ploščo v spomin na obletnico ustanovitve Cankarjeve čete in nekatere druge pomembne dogodke. -k

Okrog 15. julija je pričakovati nekaj padavin nevihtnega značaja, sicer pa se nam še naprej obeta lepo poletno vreme.

LJUDJE IN DOGODKI

Atomski preplah v Angliji

Vsa zadeva je bolj podobna izmišljeni kriminalki kot pa resnemu dogodku, ki je zbudil precej strahu, ugibanj in vznemirjenosti, pripeljal pa je tudi do pravih diplomatskih zapletljev.

Vzrok zanjo je nepodpisano pismo, ki ga je nekdo 28. junija odvrzel v poštni nabiralnik v majhnem angleškem mestecu Ipswich, naslovljeno pa je bilo na sovjetskega veleposlanika v Londonu Jakova Malika. V njem piše anonimnega pisarja, ki se razkriva kot ameriški letalec, piše med drugim: »Nameravam spustiti svoj smrtonosni tvor med enim naših rednih poletov. Moj cilj bo neka točka v Severnem morju, ne predaleč od britanske obale, toda dovolj oddaljena, da ne bi bilo preveč ubitih ljudi.« Smrtonosni tvor bi bila atomska bomba. Dogodek pa naj bi se pripetil po 1. juliju. Pisec pisma navaja tudi razloge za tako dejanje: »Dulles in Atlantska zveza sta obrnila hrbet dobri volji, ki so ju do njiju pokazali sovjetski voditelji. Dulles bo prisiljen to dobro voljo sprejeti... Dovolj časa je preteklo, napočil je trenutek za dejanja... Sklenil sem pokazati zahodnemu svetu, kako strašna bi bila atomska vojna...«

Pozneje neimenovani ameriški letalec prosi za zatočišče pri SZ zase in za svoje tovariše iz posadke in obenem ponuja tajne informacije, ki jih imajo na razpolago.

Ena izmed obožb Vzhoda proti Jugoslaviji se glasi: zahodni kapitalisti imajo koristi, če pomagajo Jugoslaviji. Njim gotovo ni do tega, da pomagajo socializmu.

Iz Moskve pa še manjka pojasnilo, zakaj ni bila taka pomoč Zahoda Rusiji rešena drugih motivov kot tistih, ki so odločilni za pomoč, ki jo Zahod daje naši državi...

v nedeljo smo zabeležili

ZLATE ZNAČKE V TRŽIČU

Tržič, 13. julija. V okviru Dneva šoferjev — 13. julija, je podružnica Okrajnega odbora združenja šoferjev in avtomehanikov v Tržiču dala priznanje za nesebično in požrtvovalno delo šestim članom: štirje so prejeli zlato, dva pa srebrno značko. Zlata značka je bila izročena Jožetu Goričarju, ki je med najstarejšimi šoferji in v 31. letih, odkar je za vo-

lanom, ni imel nobene prometne nesreče, dasiravno je prevozil letno po 100.000 km in več. Zlato značko so prejeli še šoferji: Franc Avguštin, Peter Dornik in Stane Stepančič, dočim sta Konrad Sarabon in Anton Ipavec prejela srebrno značko. K. M.

VELIKO SLAVJE V MAVČICAH

Mavčiče, 13. julija. Tu je bilo danes popoldne ob skromni udeležbi pred novim Za-

držnim domom veliko slavje, s katerim so zaključili praznovanje tretjega krajevnega praznika. Slovesnosti je prisostvoval tudi predsednik obč. odbora SZDL Kranj, Martin Košir. Hkrati so proslavili tudi 50-letnico obstoja tukajšnjega gasilskega društva in slovesno otvorili novozgrajen Zadržni dom. V njem bodo našli svoje prostore kmetijska zadruga, kulturno - prosvetno društvo, gasilci in posvetovalnica za matere in otroke. Ob tej priložnosti so razvili tudi gasilski prapor, ki mu je kumoval Martin Košir.

Medtem pa sta prispeli še dve anonimni pismi na sovjetsko veleposlanstvo v Londonu, katerih kopijo je ambasada spet izročila britanskemu Foreign Officeu (zunanjemu ministrstvu). Prvo pismo pravi, da bodo »v petih dneh odvrgli atomsko bombo«. Drugo pismo, — piše ga neki član posadke ameriškega letala, ki domuje na britanskih tleh, — pa pravi najprej, da so bili prisiljeni odložiti polet. Nato nadaljuje: »Bombo bomo

vrgli v tolikšni oddaljenosti od naselja, da bo ubitih le nekaj sto ljudi. Upajmo, da bo to dovolj, da bo pokazalo zahodnim kapitalistom strašno stvar, s katero se lahkomišelnost igrajo.« Pisec tretjega pisma govori tudi o informacijah, ki so jih pripravili dati sovjetskimi oblastem. Zaključuje pa s tem, da bodo, če bi bili sestreljeni od ameriških sil, umrli srečni, drugi pa bodo izvršili njihovo nalogo pozneje.

Zadeve se zapleta. Ameriško veleposlanstvo v britanski prestolnici sicer trdi, da je vse skupaj ponarejeno. V britanskih uradnih krogih menijo, da je falsifikat očiten, ker je pismo prišlo prav v trenutku, ko je sovjetski predsednik vlade Hruščev predlagal Zahodu sklenitev sporazuma pred nepričakovanim atomskim napadom.

So pa seveda tudi preprosti ljudje v Angliji, ki jih vsa zadeva le skrbi. Njihova vznemirjenost je tudi tisto, kar je morda hotela doseči sovjetska objava teh pism, pa naj bodo izmišljena ali resnična. Vse skupaj pa spet resno opozarja svet, kako nevarna je lahko igra s strahovitimi atomskimi orožjem in kako malo večjih manjk, da zdrkne svet čez nevni rob v prepad novega svetovnega spopada. Neznaneva pisma pred takšno nevarnostjo resno svarijo, da čeprav so morda le diplomatska zvijača ali neokusna šala. Martin Tomažič

PETI OBČINSKI PRAZNIK V MEDVODAH

Medvode, 13. julija. Včeraj so tu občani občine Medvode pričeli praznovati peti občinski praznik. Vsako leto se v teh dneh spominjajo dne, ko je julija 1944. okupator izselil 63 družin z območja občine v razna koncentracijska taborišča. Ta dan se spominjajo tudi imenovanja tukajšnjega domačina — narodnega heroja Staneta Rozmana za komandanta XIV. divije in slavne bitke na Osovniku julija 1942.

V počastitev tega praznika so sinoči organizacije LMS, ZB in člani Planinskega društva izvedli kresovanje po bližnjih hribovih, v Medvodah pa ognjemet. Danes zjutraj je bila v Medvodah slovesnost: ustanovili so oddelek pionirjev - miličnikov, ki bodo pomagali pri vzdrževanju reda in prometa v občini. Ob 9. uri pa je bila v Zadržnem domu slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora, ki ji je prisostvoval tudi republiški ljudski poslanec Jože Vonta. Popoldne so bile številne športne in kulturne prireditve, ki se bodo nadaljevale še ves teden. -au

MLADI PLANINCI V VRATIH

Danes, dne 13. julija se je v Vratih pod Triglavom končal prvi enotedenski seminar mladih planincev, ki v planinskih društvih vodijo planinske odseke. Na seminarju so se mladi planinci spoznali z raznovrstnimi oblikami razvedrila v prirodi, s planinstvom sploh, z odnosi do narave, tovarištvom in samopomočjo v planinah, a planinsko favno in floro in drugim. V enem izmed predavanj so mlade planince spoznali tudi s partizanstvom v planinah in prilaganjem človeka življenju v planinah. Jutri pa se začne v Vratih drugi podobni tečaj, ki ga prav tako organizira Planinska zveza Slovenije.

Glavni namen teh tečajev je, da bi bila Planinska društva privlačnejša za mladino. Za to so dani vsi pogoji, le oblike je treba prilagoditi željam mladine in krajevnim prilikam, ut so ugotovili na seminarju. K. M.

naša kronika

OBČINA KRANJ JE SPREJELA 5-LETNI PERSPEKTIVNI NAČRT

Sejo ObLc Kranj v četrtek, 10. t. m. so pričeli s splošno razpravo o 5-letnem perspektivnem načrtu te občine. Ker je bil predlog tega načrta že dovolj tehtno pripravljen in so o njem že govorili v posameznih svetih, so ga odborniki sprejeli brez posebnih razprav.

Na isti seji so tudi sprejeli začasna navodila o usmerjanju gradnje stanovanjskih hiš in o uporabi državnih sredstev za te gradnje. S temi navodili ima ObLc namen čim racionalneje uporabiti razpoložljiva sredstva v te namene in upoštevati samo take vrste gradnje, ki bo po višini najemnine in tudi po izvedbi stanovanj čimprej ustrezala današnjim potrebam našega delovnega človeka.

K. M.

V ZELEZARNI PRESEGLI POLLETNI PLAN

Delovni kolektiv jeseniške železarne je polletni družbeni plan presegel za 9%. Razen obrata Plavž, so vsi ostali obrati presegli svoje naloge. Poleg ugodnih surovinskih razmer ter preskrbe z energijo je to posledica prizadevnosti celotnega kolektiva. V železarni dela namreč že skoraj 79% delavcev po normi, od teh po tehničnih normah 22,4% po statističnih pa 72,2%. V prvih petih mesecih letos so presejali norme povprečno za 29%. V odnosu na leto 1955 je povprečno preseganje norm naraslo za nadaljnjih 16%. V prvih petih mesecih letos norme ni doseglo 0,3% delavcev, ki delajo po normi. Največ delavcev je preselego normo nad 15%.

Storilnost dela so povečali v zadnjih treh letih za 13,5%, glede na lansko leto pa za 3,8%. -k

KOMU POSOJILA, DA BO KAJ ZALEGLO?

V Kamniku je iz stanovanjskega sklada določenih 7 milijonov din za posojila zasebnim graditeljem. Prošenj za podelitev posojila je okrog 30, vsak pa prosi vsaj za 500.000 din do 800.000 din. Pri stanovanjskem skladu zdaj ne vedo, katero pot bi ubrali. Dve možnosti sta. Če hočejo vsakemu prosilcu nekaj dati, bi razbili vsoto sedmih milijonov na posamezna posojila od 100.000 do 300.000 din. Toda s tako majhno vsoto nihče ne bi mogel do jeseni dograditi hiše za vselitev, da bi sprostil sedanje stanovanje in ga dal na razpolago stanovanjski komisiji za nove stanovalce. Druga možnost pa je, da dajo večja posojila, postavimo 500.000 din do 800.000 din takim prosilec, ki bi se obvezali, da se bodo že jeseni vselili v lastno hišo. Takih prosilcev je pet ali šest. S tem bi sicer odpadlo iz razdelilne lestvice nekaj prosilcev, katerim pa bi prihodnje leto z izdatnejšim posojilom zagotovili pot do lastne strehe nad glavo. Tako je zdaj od pravilne razdelitve kredita odvisno, ali bo letos v Kamniku sproščeno vsaj 5 stanovanj in prihodnje leto spet vsaj toliko. Se bolj učinkovita pa bo v prihodnje razdelitev posojil, če bo izvršena na pragu gradbene sezone.

PRESERNOVCI V NIŠU

Zveza glasbenih društev Srbije je priredila v dneh od 5. do 7. julija v Nišu I. festival amaterskih pevskih zborov LR Srbije s sodelovanjem pevskih zborov iz NR Hrvaške, Slovenije in Makedonije. Slovenija je kot delegat zastopal komunist Blaž Arnič.

Nastopilo je 17 pevskih zborov iz vse države. Slovensko zborovsko kulturo je zastopal moški pevski zbor »France Prešern« iz Kranja p. v. Petra Liparja. Udeleženci festivala so nastop našega vokalnega ansambla pozdravili z viharnimi aplavzi. Zbor je zapel 3 pesmi, sodeloval pa je tudi v zaključnem množičnem nastopu, kjer je nastopilo okrog 350 pevcev, s pesmijo Stevana Mokranjca »X. Rukovet«.

Prešernov pevski zbor je odnesel s tega gostovanja najlepše vti-se. K temu je pripomogla tudi odlična organizacija festivala.

19.

Jo vsej Gorenjski so Dan šoferjev lepo praznovali

MALA ANKETA • MALA ANKETA • MALA ANKETA

O tarifni politiki in zaposlovanju

Po sklepu Okrajnega zbora proizvajalcev bi morali občinski zbori proizvajalcev že do 30. junija »razpravljati o tarifni problematiki ter zaposlovanju. Vsekakor sta ti dve vprašanji za razvoj in uspešno delo v podjetjih velikega pomena, zato smo se pozanimali, kaj so občinski zbori proizvajalcev glede tega že ukrenili. Iz odgovorov, ki smo jih dobili, pa je razvidno, da večina občinskih zborov proizvajalcev v kranjskem okraju še ni razpravljala o tej problematiki. Odgovorili so nam takole:

Podpredsednik Občinskega ljudskega odbora Kranj, Roman Seljak: »O tarifni problematiki in vprašanju zaposlovanja je Občinski zbor proizvajalcev Kranj razpravljal že približno mesec dni pred tem, ko je sprejel Okrajni zbor proizvajalcev svoj sklep. Na takratni seji je zbor proizvajalcev sprejel več sklepov in priporočil, ki so jih kasneje člani Zbora proizvajalcev obrazložili na sestankih delavskih svetov v podjetjih. Takšni sestanki delavskih svetov so že bili v podjetjih v občini.«

Predsednik ObLc Radovljica, Jakob Eržen: »O teh dveh vprašanjih je zbor proizvajalcev občine Radovljica razpravljal dvakrat. Drugič je razpravljal po sklepu okrajnega zbora proizvajalcev, in to pred 30. junijem, prvič pa že mnogo prej. Na drugem zasedanju je zbor proizvajalcev sprejel vrsto

priporočil, s katerimi je seznanil tudi gospodarsko organizacije.«

Tajnik Občinskega ljudskega odbora Bled: »Dostoj občinski zbor proizvajalcev o tarifni problematiki in o zaposlovanju še ni razpravljal. Vzrok je v tem, da Svet za delo pri Občinskem ljudskem odboru še ni pripravil potrebnega gradiva za razpravo. Svet za delo je sicer vse gradivo prejel pravočasno, ker pa je bilo pomanjkljivo, je zahteval razne dopolnitve; pričakovati je, da bo lahko o vsem tem razpravljal konec tega meseca.«

Predsednik ObLc Bohinj, Lojze Logar: »Ker podjetja niso pravočasno pripravila potrebnega gradiva, zato dostoj občinski zbor proizvajalcev o teh dveh vprašanjih še ni mogel razpravljati. Morda se bo to lahko zgodilo še ta mesec.«

Predsednik ObLc Jesenice, Franc Treven: »Občinski zbor proizvajalcev še ni razpravljal o tarifni problematiki in zaposlovanju, pač pa so pri prave za to razpravo v polnem razmahu. Da je prišlo do tolikšne zakasnitve, je vzrok v tem, da je bil Občinski ljudski odbor vse dostoj zaposlen z delom okrog 5-letnega družbenega plana, čeprav moram priznati, da smo bili dostoj premalo pozorni do tega vprašanja.«

CLOVEK MED LJUDMI

OTROK NAPRODAJ

Nekje pri Bitnjem se je pojavil možak. Bil je slabo oblečen in s seboj je vodil štiriletno boso črnolaso dekletce. »Me vzamete na stanovanje, če ne, pa vzemite vsaj samo dekletce?« Ljudje so samo majali z glavami in se zgražali. Naposled je prosilec spremenil prošnjo in je začel ponujati otroka v rejo. Tudi to ni šlo. Nato pa — kdo jo vzame za svojo, in končno, kdo jo vzame brez besed, kar tako, koliko bi dal zanjo?

Vsa stvar je bila ne le čudna, marveč vznemirljiva. Ljudje so obsojali takega očeta, drugi zopet so obsojali današnjo hudo stanovanjsko stisko, ki je, kot so ugotovili, edini vzrok takih primerov.

Mož, ki je prišel iz drugega okraja, oziroma druge republike v Kranj, je, kot je pravil, moral odvzeti otroka nepošteni materi — ženi. Tu bi se zaposlil pri gradbenem podjetju, ali — v barake z otrokom ni mogel. Le-ta mu je postal ovira pri delu, pri zaslužku.

Stvar se seveda ni končala s prodajo otroka. Posredovale so organizacije.

KRATKE — RESNICNA

Še in še bi bilo takih primerov, Zakaj ne bi omenili še žene, ki se z mladoletnim otrokom potika po gostilnah? Zakaj bi izpustili moža, ki ga poznajo vse gostilne od Golnika do Kranja, doma pa pušča svoja dva otroka brez kruha? Zakaj naj bi iz obzirnosti zamolčali ženo, ki je svojega drugega nezakonskega otroka prinesla in položila na mizo socialnega skrbitva pri Okrajnem ljudskem odboru, češ ona je s

sem storila vse svojo dolžnost? Navedeni primeri, vzeš sicer iz življenja, so toliko spremenjeni, da ne moreš pokazati naravnost s prstom. V družini je prva, najvažnejša šola, glavna vzgoja in zato tudi glavna odgovornost do otrok, do današnje skupnosti in do bodočih rodov.

K. M.

-KAR SE JE JANEZEK NAUČIL...

Njene, materine solze, so bile tokrat res iskrene ali pa vsaj razumljive. Vsaj po pripovedovanju vaščanov in ljudi, ki so poznali življenje obtoženega in njegove matere.

je bila: »Naš si kar sam pomagaj.« je včasih dejala v družbi sosed, ko je bilo govora o tem, koliko otroci stanejo.

Začel je z zbiranjem steklenic. Pobiral jih je doma. Potem je nadaljeval z železom. Toda kaj kmalu so po vasi zmanjkali kramplji in drugo orodje, a lepega dne je zmanjkalo več železnih drog na bližnjem gradbišču in del železne ograje ob železniški progi. Po vasi so takrat šušljali o Francu. Mati ga je slislala, ko je zvečer vstajal iz postelje, ko je ponoči ropotalo železo nekje na dvorišču. Drugega dne pa je bil Franc nemiren, spremenjen, brez teka in črne kolobarje je imel pod očmi. Vse to je mati dobro videla in slutila ozadje. Tudi z očetom sta izmenjala besedo, dve o tem, a stvar je šla po svoji poti naprej.

Franc ni ostal samo pri tem. Vsa vas se ga je bala, bale so se se ga natakariče v gostilni. Lepega dne je bil izključen iz šole, potem klican na zaslišanje sem, na zaslišanje tja. Takrat se je v njem vzbudila zavest. Sram pred ljudmi ga je premagal. Nekaj dni se je otožen potikal doma in potem — iz-

Zato je Anica postala aktiven oskrbnik družine, še predno je stopila čez šolski prag. Zlasti poleti in jeseni to ni bilo težko. Čebula, krompir, solata, pa tudi sadje, kot da se je samo ponujalo po njivah in vrtovih. Prve zadrege, nerodnosti in neodločnosti so se kaj kmalu spremenile v navado, v zadovoljstvo in celo ponos. Seveda v družinskem krogu. Samo nekajkrat so jo zalogotili pri delu samem. Toda tudi takrat: »Otrok, kaj mu hočete,« so jo opravičevali starši. Ljudje so si pač mislili svoje in zamerili staršem. Toda življenje je teklo svojo pot. Spremenilo se je le toliko, da Ana danes ne stika po njivah, vrtovih in sadovnjakih, temveč hodi okoli z vrečo, prosi, zbira karkoli in... Učenje in resno delo je ne zanima več. Bodočnost, življenje, ki ga ima pred seboj, to jo prav malo skrbi. Toda kako dolgo bo lahko tako živela in kam jo bo to pripeljalo?

KADAR LJUDJE NISO LJUDJE

Leta 1953. Prostorna, svetla dvorana z vrsto pisalnih miz in napolnjeno knjižno omaro. Med ljudmi, ki sede na stoli za mizami, je novinec. Mlad fant; ni dolgo, kar je zapustil šolske klopi. Priden je, tih in miren, kakor da ga ni. Nikogar si ne upa ogovoriti, za nobeno stvar ne vpraša. Kakor da mu je dala šola vse, kar potrebuje v življenju. Vendar vsi okrog njega vedo, da ni tako. Tudi oni so šli skozi šole, pa po vrsti priznavajo, da se je zanje šele z delom začelo resnično učenje.

Ko je odšel po opravkih, so izmenjali nekaj besed med seboj in se hitro sporazumeli: delo izu ne gre; če ne bodo takoj in neopazno pomagali, je zanje izgubljen.

Drugi dan ga je njegov vis-a-vis -kar tako- povprašal, s čim se ukvarja v prostem času. »Slikaš? Pa to je vendar sijajno! Jaz fotografiram.« Razgovor se ni več zataknil; še drugi so posegli vmes. Fant si jih je šele zdaj počeno ogledal. Počasi so se mu usta razlezla v nasmeh. Led je bil prebit. In zdaj je bilo lahko. Z delom ni mogel naprej in že nekaj noči ni spal. Sosed mu je priskočil na pomoč in breme je padlo z njega.

Čez pol leta je bil še vedno zelo resen, kljub temu pa družaben. Brez svojega kolektiva ni mogel živeti. Ta mali kolektiv je postal zanj most, čez katerega je korakal v življenje, v tisti veliki vprašaj, pred katerim je vedno občutil nekakšen strah. Med prijatelji je bil pogumnejši; njegov korak v prihodnost je postajal vse bolj trden.

Leta 1956. V tujem mestu sem zadel obenj. Vesela zaradi nepričakanega srečanja sva zavila v bližnjo restavracijo na požirek. Kako, da je tukaj? Kje in kako se kaj ima, sem bil radoveden. Dolgo je trajalo, preden sem ga spravil do tega da se spregovoril.

»Saj se spominjaš XY. Tu, v tem mestu je dobil v novi tovarni službo tehničnega direktorja. Začel me je nagovarjati, naj grem z njim. Tu da bom popolnoma samostojen, imel bom znatno večjo plačo in možnost za lepo plačano nadurno delo; iskalo da si bom lahko družbo slikarjev-amaterjev in kaj vem, kaj še vse. Prišepetaval mi je toliko časa, da sem se vdal, čeprav so

mi vsi branili. V svoji naivnosti sem jim na tihem očital nevedeljsko zaradi mesečnih dohodkov, ki so se mi obetali. Ampak...»

obljubljal in te zvalil sem? Zakaj se ne navežeš nanj?« Zagrenjeno se je nasmehnil: »On? Oh, da... Vsak izdelek mi desetkrat vrne. Včasih brez

»Vsako popoldne grem uro da-leč do nekega tolmuna; vsak večer se čudim, kako da se še živ vracam domov...»

Zgrozil sem se. Zdaj, pri petindvajsetih letih, pa take mračne misli!

»Dragi moj, pojdi nazaj, kjer si bil! Odpovej in se vrni!«

»Me je sram. Ne — tega ne morem.«

»Pa vendar — odpovej in pojdi drugam!«

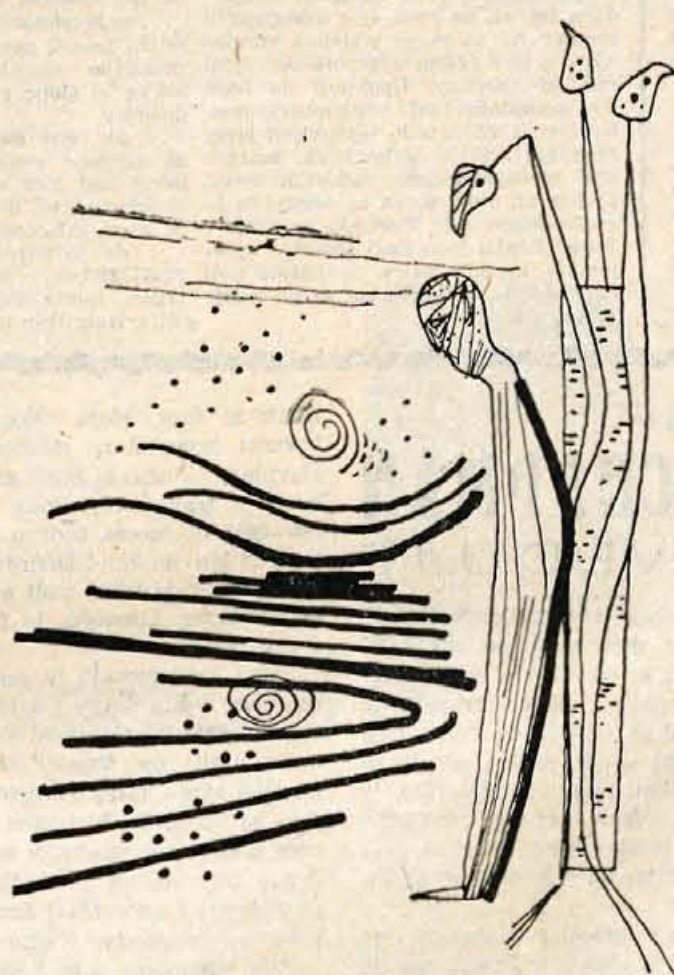
»Kako vendar, če pa je soba, v kateri stanujem, last njegovega' podjetja! Nikamor ne morem...»

Leta 1958. Obiskal me je. Vedel sem, da mu še manjka nekaj let do trideset. Tu pa je stal prezdaj postarjan človek: brez las, z izstopajočimi licnicami in drhtečimi ustnicami, s pogledom, uprtim v tla. Udarec je bil tolikšen, da sem ostal brez besed za razgovor. Spregovoril je nekaj stavkov, ki jih nisem razumel. Samo to vem, da so bili brez vsakršne zveze med seboj. Cpo-gurnil sem se in ga vprašal, če še vedno dela pri XY. Niti slišal me ni. Sedel je na stolu, vrtel klubok med prsti in strmel vanj. Ponovil sem svoje vprašanje.

Cez dolgo časa me je pogledal, brez besede vstal in odšel. Prav zares odšel, čeprav sem ga na vse načine zadrževal. Ves čas po poti je med prsti sukala klubok... Zdaj neprestano mislim nanj. Na blaznost, ki bo zdaj zdaj strmoglavil vanjo njegov zamorjeni duh. In preklinjam brezdušnega domišljavega sadi-sta, ki mu je -skrivajočemu svoj resnični notranji obraz za hinavsko zunanjo podobo prizadevnosti, položaja in avtoritete — v pičlih štirih letih uspelo uničiti vse dobro in lepo v človeku; ki je s svojo nečlovečnostjo sončno mladost mojega prijatelja spremenil v temno, brezlično noč. Lahko je srečen: njegov »vzorec za delovne odnose« bo kmalu črtan s spiska za delo sposobnih ljudi...

To je kot strahoten posmeh tistemu, kar ustvarjamo: domovini srečnih in veselih ljudi; domovini socializma, v kateri je človek človeku res — Človek.

J. S.

Bilo je tedaj, pravijo, ko je mladi Janezek (vsa imena so zamenjana) še hodil v šolo. Šolarji se je nekoč pripodil pozno domov. Obleka je bila pomazana s česnjami in sosedu, se je koj za tem oglasila, da jim je Janezek polomil in poškodoval mlado češnjo pri kozolcu. »Prav je imel, saj jih imate dosti,« se je takrat postavila Janezkova mati za sina. Tako se je začelo. Janezek, edinec pri hiši, je imel vedno prav. Mati je znala zapreti včasih kar obe očesi, da je bil sin svobodnejši. Morda je enako storila, ko je pred leti opazila pod sinovo posteljo prvo orodje, žico in drug material.

-NAS SI SAM POMAGA...

Še drug, podoben primer. Samo da se ni končal pred sodiščem. Franc je bil živahen mladenič. Toda očetu je bila vedno ljubša gostilna, kakor dom, materi pa se tudi ni dalo, da bi se kaj več zanimala za sinovo vzgojo. Ko mu je bilo deset let, mu ni zadostovala samo obleka, obutev in šolske knjige. Zahotelo se mu je kina, sladoleda in celo v trafikjo je začel nositi denar. »Če si boš sam zaslužil, po boš imel,« mu je odgovarjala mati, ko jo je prosil za denar. Res, fant se je »znašel«. Iz njegovih hlač je zvečer padel kar stotak, kak cigaretni ogorek, igralne karte... Odkod mu vse to? Mati si ni delala preglavice. Celo ponosna

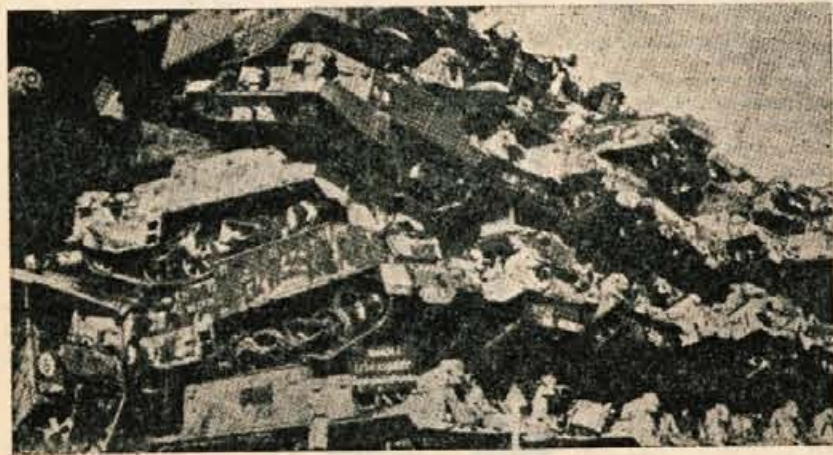
DEKLO Z VREČO

Na visečem mostu preko Kokre so mi jo pokazali: bila je zavita v belo, neprikladno obleko in pod pazduho je imela veliko vrečo. Velike modre oči so strmele naprej z izrazom brezbriznosti in skorajda otroške naivnosti. Nekje v globini njenega izraza je bil odsev ponajone mladosti; pohoje-ne, še predno se je razcvetela.

Oče in mati sta se malo zanimala zanjo. Prepuščala sta jo cesti, kjer eta tudi sama zašla. Mala Anica je že v mladih otroških letih poslušala stalne prepire med starši, slislala raznovrstne očitke in grobosti. Na mizi v domači kuhinji so stali malone vedno nepomiti kozarci, steklenice vina in žganja ter prenapolnjeni pepelniki z ostan-ki cigaret. Za kruh, mleko in drugo pa ni bilo denarja.

Pokopališče tankov in oklopnih vozil

V predmestju Hamburga v Zahodni Nemčiji je bila napravljena gornja slika. Nagrmadeni drug vrh drugega so tamkaj tisoči tankov in oklopnih avtomobilov — žalostni ostanki minule vojne. Čaka pa jih uporabna smrt: prodali jih bodo za staro železo, kupci pa bodo iz prelitega železa in jekla izdelali nove avtomobile za civilno uporabo.

Uho vesolja

Največji radijski teleskop, ki so ga gradili pri Manchesteru pet let, je edinstveno »uho vesolja«. V temelje so vgradili 4.000 ton betona in segli trideset metrov globoko, njegovi premični deli tehtajo 2.000 ton, parabolični reflektor 750 ton, tračnice so dolge 380 m, zrcalo pa ima premer 76 m.

V to velikansko školjko, ki je stala 700 milijonov dolarjev, bi lahko spravili stadion za 10.000 gledalcev, zato ni nič čudnega, če lahko »vsemirsko uho« zaznamuje sleherni šum na raz-

daljo 16.000 km in zapiše zvoke, ki prihajajo daleč iz vsega vesolja.

Moč manchesterskega radioteleskopa dokazuje med drugim tudi to, da so se sovjetski znanstveniki ob ugotavljanju smeri sputnikove rakete najprej obrnili prav na Jordel Bank pri Manchesteru. Pri tem teleskopu so instrumenti, katerih podatki bodo nujno potrebni pri prvem poskusu odprave na mesec. Njegov graditelj univerzitetni profesor Lowell, je prepričan o izrednih kapacitetah tega teleskopa; nedavno je izjavil, da jim lahko le kakšna posebna nesreča prekriža raziskovalno pot do roba vesolja.

Britanci so zgradili ta radijski teleskop zato, ker nimajo velikih klasičnih opazovalnic in optičnih teleskopov; z njimi bi si zaradi oblačnega neba tudi ne mogli pomagati.

Že pred vojno so zvezdoslovci ugotovili, da vesolje »govori«, se pravi, da pošilja razen svetlobnih in toplotnih tudi slišne valove na dolžini dvajset metrov. Edison je trdil, da prihajajo na zemljo tudi zelo dolgi elektromagnetni valovi, kasneje so njegove domneve potrdili še drugi. Teleskop z Mount Palomara, ki so ga naravnali na eno izmed zvezd v Kasiopeji, je omogočil, po dolgi eksponaciji posnetek »kodrasne plinaste snovi, ob kateri je nastalo ime »radijska zvezda«.

Kaj pomenijo te mase, ki so izvor zvočnih valov? Ali so to svetovi, ki so se razdelili pred mnogimi milijardami let, ali so šumi šele nastajajočih svetov? Na to in na podobna vprašanja naj bi s časom odgovoril omenjeni radijski teleskop. Uporabili ga bodo kot pomočnika pri proučevanju meteoritov, z njim bodo ugotavljali izvor in razvoj ne le galaktičnih, marveč tudi izvengalaktičnih radijskih virov, proučevali vpliv sonca na zemljo in še vrsto drugih reči. Radijski teleskop v Jordel Banku je najbolj občutljiv sprejemnik kratkih valov in hkrati tudi najmočnejši oddajnik, kar so jih ljudje izdelali doslej.

Podnebje na zemlji toplejše

V zadnjih enajstih mesecih je delalo v okviru geofizikalnega leta več kot 10.000 znanstvenikov iz šestdesetih dežel. Objavili so že številne sadove svojih raziskovanj. Naj nastejemo nekatere med njimi.

Zemljiska atmosfera je vedno bogatejša ogljikovega dvokisa, zaradi česar postaja podnebje našega planeta vedno toplejše. Vesolje namreč, v katerem se premika naš planet, ni prazno, temveč polno redkih plinov, ki izhajajo iz sončne atmosfere. Ako bi se Zemlja toliko segrela, da bi se stopilo 10 od-

stotkov ledu, bi človeštvo doživelo skoraj vesoljni potop ter bi ostali pod vodo velikanski predeli Severne Amerike, Evrope, Severne Afrike itd.

Dalje so udeleženci geofizikalnega leta ugotovili, da so morja praktično neizčrpen vir hrane in mineralov. Ocenili so, da znaša njihova vrednost na vsako kvadratno miljo približno pol milijona dolarjev. V vesolju so zasledili velikanska magnetna polja, o katerih ne vemo skoraj ničesar.

Zadnje raziskave v Antarktiki so pokazale, da smo sedaj podcenjevali ko-

ličine ledu na Zemlji, ker so za 40% večje, kot so domnevali znanstveniki. Napačne so bile tudi domneve, da je Antarktika celina, ki jo pokriva led in sneg. V resnici je to področje zamrznjenih jezer in fjordov. Pod ledom so celo našli majhno sladkovodno jezerce, okoli katerega s raste neke rastline.

V južnem Pacifiku so geografi odkrili doslej neznano gorsko verigo, dolgo 15.000 in široko 300 kilometrov. Razen tega so ugotovili, da teče od Paname proti Aziji močan površinski morski tok, pod njim pa teče v globini tok v nasprotno smer. Znanstveniki še niso našli razlage za ta izjemni pojav. Nadalje so odkrili na morskem dnu sloje vroče lave, ki ogrevajo oceanske vode.

Znanstveniki se pripravljajo na sončni mrk

Ameriški znanstveniki nameravajo opazovati s posebnim zanimanjem popoln sončni mrk, ki bo prihodnjega 12. oktobra. Zanimanje za pojav, ki nastaja vsako leto ali vsako drugo leto, ima naslednje glavne vzroke:

1. Sonce preživlja razdobje »divjštva« kot še nikoli. Na soncu izbruhnejo nenadno viharji, in to s tako silovitostjo, kot bi šlo za eksplozijo stotine milijonov jedrskih bomb, pri tem pa nastajajo tisoče kilometrov visoki zublji in milijarde ton plina. Naelektreni delci, ki so v plinu, motijo radiotelevizijske oddaje, hkrati pa smatrajo, da imajo odločilen vpliv na podnebje na naši Zemlji.

2. Znanstveniki razpolagajo danes z raketami, ki jih je moč izstreliti nad zaščitne plasti ozračja, in ki morejo, če so opremljene z majhnimi instrumenti, izvršiti meritve, s katerimi sedaj še nismo razpolagali.

Bližnji mrk naj bi trajal le štiri minute. V tem kratkem času bo šest

skupin znanstvenikov v Južnem Pacifiku izstrelilo rakete in registriralo vzoredne pojave. Na ta sončni mrk se pripravljajo že nad leto dni.

Naprave bodo postavili na otoku Danger Island, med Samoa in Tahitiem, vtem ko bodo rakete izstrelili iz ladje »Thomasten«, da eksplozija ne bi mogla motiti zelo občutljivih instrumentov na otoku. Sovjetska zveza je sporočila da bo poslala skupino opazovalcev v Južni Pacifik, toda kraja ni sporočila.

Japonci imajo v načrtu podrobna opazovanja z nekega oporišča na otoku Suwarov, Nova Zelandija pa bo opazovala mrk na Atofuu. Tako bodo sovjetski znanstveniki opazovali mrk južnovzhodno, Nova Zelandija pa severozapadno od ameriškega oporišča.

Infra rdeči mikroskop

V norveškem paviljonu na svetovni v Bruslju je razstavljen nov tip infra rdečega mikroskopa, ki omogoča v zraku odkriti virus nahoda.

Ljudje se šestkrat smejejo znanstvenikom, ki so znašli atomsko bombo, odkrili razne antibiotike, televizijo itd., ne morejo pa ozdraviti navadnega nahoda. Z novim izumom je norveški zdravnik Helgex Orstrom prišel do zanimivih ugotovitev. Tako na primer, da se virus giblje s hitrostjo 200 km na uro skozi zrak, da ga lahko veter prenese 150 km daleč in še dlje. Na ta način oseba, ki kihne, lahko okuži drugo osebo, ki je oddaljena 150 km. Virus nahoda vzdrži v zraku 2 meseca. Zelo ugodno zanj je vlažno vreme, pod vplivom sončnih žarkov pa propade.

Zanimivosti

ATOMSKE LOKOMOTIVE PRIPRAVLJAJO

Sovjetski znanstveniki so izdelali načrte za atomsko lokomotivo, ki naj bi imela moč 5000 KM in vozila tristo dni z enkratno zalogo goriva. Atomsko lokomotivo za 7000 KM pripravljajo tudi Američani.

Dalje so Američani napovedali že za letos prvo vožnjo trgovske ladje na atomski pogon.

TABLETE NAMESTO OBLEKE

V Združenih državah Amerike delajo poskuse s tabletami proti mrazu. Sestavljene so iz nekaj aminokislin in preprečujejo zmrzovanje človeškega organizma v hudem mrazu. Morda se nam nekoč le ne bo treba pozimi tople oblačiti, ampak nas bo le nekaj tablet varovalo mraza.

NOVA METODA ZA PREGLED KRVI

Ameriški specialisti za tuberkulozo so izpopolnili novo metodo za proučevanje krvi. Po tej metodi je mogoče naglo in natančno ugotoviti tuberkulozno bolezen. Kako so to dela, pa še niso objavili.

Ali še veste ...

... da je po podatkih francoskega državnega inštituta za statistiko umrlo lani v Franciji zaradi alkohola približno 17.500 ljudi, za tuberkulozo pa le 12.700 ljudi. Leta 1946 je umrlo v Franciji zaradi alkohola 481 ljudi, torej 1,2 na 100.000 prebivalcev, lani pa že 14, kar prav gotovo narekuje nujnost, da je proti alkoholizmu treba nekaj ukreniti.

... da je najtanjše žico izdelala zahodnonemška tvrdka »Osram«. Žica ima premer dve tisočinki milimetra in je torej 25 takih žic skupaj tako debelih kot človeški las.

... da je tehnološki inštitut v Massachusettsu izdelal prvo atomsko uro, ki bo praktično uporabljiva. Ta ura tehta 225 kg in stane približno 17,5 milijona dolarjev.

... da velja Radio City Music Hall za največje gledališče na svetu. Ima nekaj nad 6200 sedežev, predstave pa si ogleda v tej dvorani na leto približno osem milijonov ljudi.

... da je največja država Rusija z 22.271.000 km², slede po velikosti: Kitajska, Indija, Saudova Arabija, Mongolija, Irak, Iran in ...

ZA RAZVEDRILLO

NA STRELISCU

— Miha kolega, ki je že nekajkratgrešil cilj:
— Ampak, Francelj, če bi bil jaz tako slab strelec, jaz bi se u...relli.
— Oh, saj se ne bi zadel ...

26

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Poučili so me, da padobran deluje avtomatično. Padalo je bilo pritrjeno s kakih deset metrov dolgo vrvo na drog v letalu. Loputasta vrata so se odprla, padel sem skoznje in vrtoglavo zdrsnil v vesolje; slišal sem bobneče letalo nad seboj in zdelo se mi je, kakor da bom zdaj, zdaj trčil ob njegov rep. Potem se je padalo odprlo in padal sem, obsijan od sonca, okoli mene je bilo tiho, le iz daljave mi je prihajalo na ušesa brnenje motorja. Skočil sem iz višine 300 m in pristal brez večjih težav; pri doskoku me je streslo približno tako, kot če bi skočil s tri metre visokega zidu.

V naslednjih treh dneh sem napravil pet skokov. Pri četrtem sem imel smolo. Ko sem skočil iz letala, me je zgrabil hud veter in me jel neusmiljeno premetavati. Ko sem se približal zemlji se je padalo pod pritiskom vetra prej dotaknilo tal in tako sem kaj neprijetno treščil na zemljo. Z brado sem se udaril ob koleno, tako da sem si polomil več kočnikov. Poklicali so zdravnika in po krajši negi in injekciji v moje dlesni sem se vrnil v svojo hotelsko posteljo. Nekaj francoski zobar je precej temeljito popravil moje zobe.

Nekega sončnega julijskega jutra leta 1942 me je von Grunen povabil na sprehod po vrtu dvorca. Sedla sva na klop in iz žepa je izvlekel veliko ovojnico.

»Fritz, preberite tole pogodbo, sklenjeno med vami in menoj v imenu nemške vlade.«

Prebral sem jo. V njej je bilo rečeno, da bi jaz, »znan kot Fritz Graumann«, imel dobiti 100.000 nemških mark ali, če želim, ustrezen znesek v tuji valuti po tečaju deset

mark za funt. Moja naloga bi bila napraviti sabotažo v tovarni bombnikov »Mosquito«, se pravi v tovarni De Havilland. Misijo bi imeli za uspešno, če bi se mi posrečilo vreči v zrak parne kotle ali uničiti električne naprave. Poročati bi moral tudi o gibanju britanskih čet. Mimo tega bi bili zanimivi šifrirani znaki ameriških transportov. Če bi lahko poročal tudi o položajih protiletalskega topništva okrog Londona, bi bila ta informacija zanimiva in dobro plačana.

Med odsotnostjo bi moja plača v znesku 450 mark mesečno tekla dalje. Če bi med svojo dejavnostjo prišel v ječo, bi dobival v tem času 600 mark mesečno. Če me bodo ujeli, ne smem izblebetati, da sem bil v službi nemške vlade, niti ne smem omeniti imen ljudi, s katerimi sem se vadil. Da bi mogel uspešno opraviti svojo misijo, bom dobil tisoč funtov v angleški valuti. Če bi imel kake druge izdatke, mi jih bodo povrnili po povratku. Kazen za izdajstvo katerekoli izmed teh informacij ali za nezvestobo nemškemu Rajhu je bila smrt.

Von Grunenu sem rekel, da privolim v vse pogoje. Zatem je natipkal šest kopij pogodbe in me prosil, naj jih podpišem. Za priči so poklicali Thomasa in Schmidta. Von Grunen je izročil Thomasu izvirnik in kopije in rekel, naj vse to zaklene v blagajno. Pogodba je bila očitno sklenjena zares.

Konec meseca sem vnovič odšel v Pariz in še dvakrat skočil s padalom. Polkovnik von Blecker je ukazal, naj napravim še dva nočna skoka, da bi bil čimbolj izurjen pri opravljanju svojih nalog. Zato so mi naprtili na hrbet še polno vrečo, težko dvajset kilogramov. Nekega oblačnega poletnega večera sem v mraku odletel iz Pariza in odvrtil so me dve milji daleč od našega dvorca v St. Josephu.

To je bil moj prvi nočni skok; mesec je sijal in zvezde so bile videti velikanske. Pod menoj so valovili gosti puhaški oblaki; za hip sem pomislil, da je pod menoj

morje. Zatem me je objela kot tuš črna tema, oblaki so izginili in treščil sem na zemljo. Padel sem na velik travnik, ki so ga uporabljali za radiolokacijo in imeli razpostavljene na njem protiletalske topove. Vojake so v naprej opozorili, naj čakajo name. Ob doskoku me je dočakalo tudi nekaj ljudi iz moje enote, in potem ko smo popili nekaj čaš v častniški kantini, smo odšli domov spat.

Da bi se bil naučil uporabljati nevidno črnilo, so zame iz Berlina posebej poslali nekega profesorja. Bil je sivolas starac z naočniki, visoke rasti, zelo izobražen in govoril je dobro angleški. Iz aktovke je izvlekel neko reč, ki se mi je zdela kakor škatlica vžigalic. Vprašal me je, ali sem kdaj pisal z nevidnim črnilom.

Odgovoril sem: »Ne.«

»Dobro, tale škatlica je torej skrivnostno črnilo. Zanj potrebujete dober bel papir. Predvsem ga ne pozabite položiti na kos stekla ali trdega lesa. Zatem vzemite kosem vate in z njim močno drgnite po papirju v krogu, najprej z ene, nato z druge strani, vendar pazite, da boste natrli ves list; to je treba delati dobre četrt ure. Zatem vzemite tole vžigalico in napišite sleherni črko vašega sporočila posebej. Zadoštuje, da se vžigalica dotakne papirja — pritiskati nikakor ne smete. Vžigalica ne sme pustiti na papirju nobenega sledu in zato morate paziti, da bi ne pozabili, kaj pišete. Priporočljivo je, da sporočilo napišete na navaden list papirja, potem pa ga prepisete na drugi list z nevidnim črnilom (vsekakor pa ne pozabite sežgati izvirnika in uničiti pepela!) Za vsako besedo boste napravili pomišljaj — takole.«

Napisal je tale primer:

LONDON — BIL — SINOČI — BOMBARDIRAN — OGENJ — NEPOGAŠEN — GORELO — V — LONDONSKIH — DOKIH — PET — SKLADIŠČ — UNIČENIH — HUDO — RAZDEJANJE — V — SREDIŠČU — CITYJA — FRITZ.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Takoj sprejem v uk dva sedlarska vajenca. Hrana in stanovanje v hiši. Jože Jagodic, Kranj, Klanc, Cesta talcev 27. 1088
Prodajam motorno kolo »Jawa« 49 ccm — Mihelič Ciril, Golnik (Zdravilišče). 1089
Dne 11. julija 1958 sem izgubil zapestno uro »Fambo« od Roleta do Zlatega polja. Najdite jo naprosam, naj jo vrne proti nagradi na upravo lista, ker mi je drag spomin. 1090
Sprejem vajenca — Sifraj Janez, »Klepar«, Stara Loka 1, Skofja Loka. 1091
Preklecujem blok št. 37782, izdan v Komisiji trgovini Kranj dne 16. junija 1958. Srša Emirija. 1092
Prodajam otroško posteljo in športni voziček. — Stefančič, Savska cesta 10, Kranj (Gorenjska Sava). 1093
Takoj sprejemmo natakarstva vajenca-ko. »Stari Mayr«, Kranj. 1094

Casopisno podjetje »Gorenjski tisk« išče za svojega uslužbenca opremljeno sobo v Kranju. Ponudbe pošljite na upravo lista.

Avto-moto društvo Senčur organizira tečaj za šoferje-amaterje. Prijave sprejema trgovina KZ Senčur do 24. julija 1958. 1079
Izgubila sem otroško jopico, drap, od poti mimo kopaljšča do »Delikatose«, Kranj. Najdite jo naprosam, naj jo proti nagradi vrne na upravo lista. 1087

Pod ugodnimi pogoji zgradimo stanovanje v nedograjeni hiši proti obračunu za najemnino. Ostala pojasnila: »Planika«, Kranj. 1181

Prodajam hišo z vrhom, gospodarskim poslopjem, z njivami, gozdovi in vsemi premičninami v Lescah pri Bledu. Prednost imajo ameriški Slovenci, ki se želijo preseliti nazaj v domovino. — Ivan Gubanc, Lesce 23 pri Bledu. 1173
Mladi strojni tehnik išče opremljeno samsko sobo v bližini centra. Ponudbe na oglasni oddelek. 1174
Sprejem vajenca za elektroinstalacije. Kozelj Jože, Elektroinstalacije, Likozarjeva 10, Kranj (Klanec). 1085

Trgovsko pomočnico špecerijske stroke sprejme takoj ali po dogovoru trgovina z živili v Kranju. Ponudbe poslati na upravo lista pod »dobra moč«. 1086

16.00 Koncert po željah.
18.00 Sestanek ob šestih.
18.20 Baski in njihova rodna pesem.
18.45 Razgovori o mednarodnih dnevnih ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak delavnik ob 5.05, 6., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 14. JULIJA

8.05 Pisana paleta.
9.00 Radijski roman: Balada o pesniku — II. (Iz življenja Ivana Gorana Kovačiča).
9.20 Pesmi Zborila Jenka poje moški zbor — France Prešeren p. v. Petra Liparja.
10.35 Melodije iz filma »Kralj in jaz«.
11.30 Za otroke: a) Manica Komarova pripoveduje, b) Pojo otroški zbori.
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Mirko Peternel: Vzrejna središča plemenske živine.
12.45 Pet pevcev — pet popevk.
13.55 Zabavni peči — mele.
15.40 Listi iz domače književnosti — Smiljan Rozman: Ljudje na obali.
16.00 V svetu opernih melodij.
17.15 Srečno vožnja! (šoferjem na poti)
18.00 Družinski pogovori.
18.10 Pesmi z godalnim kvartetom.
20.00 Nekaj novosti iz arhiva zabavne glasbe.
20.45 Pisatelji o sebi: Marc Bernard.
21.00 Koncert Zagrebških solistov pod vodstvom Antonia Janigra.

TOREK, 15. JULIJA

8.20 Janko Gregorc: Koroški rej.
8.40 Potopisi in spomini — Karel Prusnik-Gasper: S Koroškega v Crnomelj.
9.40 Igra Ljubljanski jazz ansambel.
10.10 Iz opernih baletov.
10.35 Naši pevci pojo.
11.00 Za dom in žene.
12.15 Kmetijski nasveti — Stana Hočevar: Zakaj rdeča gnoloba lesa?
12.25 Vesele citre.
13.30 Arije iz Gounodovih in Massenotovih oper.
14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
15.40 Po sloven. planinski transverzali od Maribora do Kopra — V. Od Raduha do Kocbekovega doma na Korošici.
16.00 Za ljubitelje popevk in ritmov.
18.00 Kulturni pregled.
19.45 Domače aktualnosti.
20.45 Radijska igra — Leck Fischer: Večno breme.
22.15 Za prijatelje jazza.

SREDA, 16. JULIJA

10.10 Iz slovenske solistične glasb.
11.30 Sportna reportaža — V. Zupan: Cross.
12.00 Narodne za glas in harmoniko.
12.15 Kmetijski nasveti — Vet. Marko Osredkar: Zdrava živina — velika proizvodnja.
12.25 Operne uverture in medigre.
13.50 Zabavni intermezzo.
14.30 Radijski lekaikon.
15.40 Pri klasičnih mojstrih — Ivan Tavčar: Kobiljekar.

ČETRTEK, 17. JULIJA

8.05 Simfonična matineja.
9.00 Radijski roman: Balada o pesniku — III. (Iz življenja Ivana Gorana Kovačiča).
9.20 S popevkami po Evropi.
10.10 Revija slavnih pevcev.
11.00 Igra kvintet Jožeta Kampiča.
11.30 Za cicibane: a) Desanka Maksimovič: Grudica ledu, b) Cicibani pojo.
12.25 15 minut z Zadovoljnimi Kranjci.
13.30 Slovenski operni solisti vam pojo.
15.40 S knjižnega trga.
16.00 Glasbene uganke.
17.10 Odprite sprejemniki!
18.00 Četrtekova reportaža.
18.45 Radijska univerza: Jože Jenko: Kako je prišlo do gradnje železnice Kranj—Tržič (ob 50-letnici).
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.
21.00 Ivan Goran-Kovačič: Jama.
21.35 Iz slovenske komorne glasbe.

PETEK, 18. JULIJA

10.10 Vokalni kvintet »Niko Stritof« poje ob spremljavi »Starih fantov«.
11.00 Za dom in žene.
11.10 Od arije do arije.
12.00 Kranjski drvarji so prišli.
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Vukadin Šišakovič: Varstvo trte pred peronosporo in odtjem.
12.25 Iz opernega sveta.
13.30 Pol ure z znanimi solisti.
14.30 Turistična oddaja.
15.40 Iz svetovne književnosti — Berger-Maier: Zadeva brez posledic.
16.00 Koncert ob štirih.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.30 Skladbe za razne instrumente.
18.45 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
20.15 Tedenski zunanji-politični pregled.
21.15 Oddaja o morju in pomorstvih.
22.15 Dela sodobnih avtorjev.

SOBOTA, 19. JULIJA

8.05 »Mladina poje!«
8.40 Humoreska tega tedna — Eric Linkheter: Juan in Amerika.
9.00 V svetu opernih melodij.
10.20 Hrvatska simfonična glasba.
11.30 Pionirski tednik.
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jelka Hočevar: O novih virusih na krompirju.
13.30 Simfonični plesi.
16.00 Za ljubitelje popevk in zabavnih melodij.
17.00 Z našimi solisti po glasbenem svetu.
18.00 Radijski lekaikon.
18.45 Okno v svet: Alžirski voditelj.
20.00 Veseli večer.
22.15 Oddaja za naše izseljence.

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 14. in 15. julija italijanski film »Dekleta z 04«, 16. julija francoski barvni film »Lukrezia Borgia« — zadnjič. 17. julija amer. barv. film »Pony Express« — predstave ob 18. in 20.15 uri.

»PARTIZAN«, KRANJ: 14. julija ameriški barvni film »Pony Express«, 15. julija franc. barvni film »Lukrezia Borgia«, 16. julija amer. barv. film »Pony Express«, 17. julija premiera nem. barvnega filma »Kamenito srce«. Predstave vsak dan ob 20.30 uri.

»SVOBODA«, STRAZIŠČE: 15. jul. ob 19. uri francoski barvni film »Lukrezia Borgia«, 17. julija ob 19. uri premiera italijanskega barvnega filma »Fant za vse«.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA: 15. in 16. julija kitajski barvni film »Sanje male Mele« in ruski barvni film »Sivi razbojnik«.

»RADIO«, JESENICE: 14. in 15. julija amer. barv. cinem. film »Rihad Levjesrčnik«. 16., 17. in 18. julija nemški barvni film »Lažni kapetani«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

»PLAVŽ«, JESENICE: 14. julija zaprt. 15. julija ob 18. in 20. uri francoski barvni film »Svet tišine«. 16. julija zaprt. 17. in 18. julija ob 18. in 20. uri ruski film »Veliki poziv«.

»ZIROVNICA«: 16. julija ob 20.30 uri ruski film »Veliki poziv«.

»DOVJE«, 16. julija ob 20. uri francoski barvni film »Svet tišine«.

»BLED«, 15. in 17. julija ameriški barvni film »Werner Bros.« — Predstave vsak dan ob 18. in 20.30 uri.

»RADOVLJICA«, 15. julija ob 18. in 20. uri jugoslovanski film »Samo ljudje«. 16. julija ob 18. in 20. uri ter 17. julija ob 20. uri ameriški barvni film »Bosonoga grofica«.

TRŽNI PREGLED

V petek so bile na kranjskem živilskem trgu naslednje cene: ajdova moka 60—70, koruzni zdrob 60, koruza in krma za kokoši 40 dinarjev, proso 30 do 40, ješprenj 70, kaša 75—90, lisčke 30, krhlji 50—60, šalotka 30, oves 25, borovnice 50—60, mleko 30, smetana 250 din liter; buče jedline 20, zelena paprika 130, čebula 40—50, hruške 90, novi krompir in pesa 35—40, kumare in paradižnik 60—70, sladko zelje 50—60, solata 30—40, grah v stroju 70—80, češnje 50, cvetača 100, fižol v stroju 70—90, gobe 200, bruske 100—130, sir 100, surovo maslo 440—500 din kg; korenček in peteršilj 10 din šopek, špinača 20 din merica, česen 5—10 din kom., koleraba 5 do 7 din kom., jajca 17—18 din kom., zajci 150—600, koločki 450 do 500, piščanci 180—250 din komad.

V SKOPIH LOKI
Na živilskem trgu v Skofji Loki smo v soboto, 12. t.m. zabeležili naslednje cene: krompir 35—40 din kg, čebula 50 din kg, salata v glavah 50 din kg, špinača 20 din merica, pesa 40 do 50 din kg, korenček 10 din šopek, peteršilj 10 din šopek, rumena koleraba 20 din kg, stročji fižol 70 do 80 din kg, grah 90 din kg, koleraba 50 din kg, kumare 80 din kg, jajca 18 din, smetana (zajemalka) 15 din, sirček 12 din kos, češnje 35 din liter, borovnice 50 din liter, suho sadje 60 din liter in surovo maslo 400 do 450 din kg.

V KAMNIKU
V soboto je bil živilski trg v Kamniku dobro založen. Novi krompir iz kamniškega okoliša so prodajali po 30 din kg, stročji fižol je bil po 90 din, zelje 50 din, rdeča pesa 40 do 50 din kg, korenček 40 din kg, čebula 65 din kg, česen 100 din kg, paradižnik 70 din kg, grah 140 din kg, kumare 60 din kg, fižol 65 do 70 din liter, jajca 17 din kos. Na trgu so bile tudi zadnje češnje, ki so jih pripeljali iz Stange. Prodajali so jih po 50 din kg in 38 din liter, medtem ko so bile bruske po

Koristen priročnik o problemih proizvodnosti

V kratkem bo izšel iz tiska priročnik »Produktivnost« s podnaslovom »osnovni pojmi, metode merjenja in ukrepi za izboljšanje organizacije dela«, ki ga je napisal na podlagi tuzemskih in inozemskih literatur dr. Vilko Vujčić, član Ekonomskega inštituta v Ljubljani.

Pisec ugotavlja v omenjenem priročniku, da je za dvig življenjskega standarda predvsem važno povečanje produktivnosti dela, ker še tako enakopravna delitev narodnega dohodka na osebno in splošno potrošnjo ter investicije ne more zvišati življenjskega stan-

darda, če je narodni dohodek nezadosten.

Nato podaja razliko med marksistično in meščansko koncepcijo produktivnosti ter osnovne pojme produktivnosti, tolmači pojme tehnične, ekonomske in tržne produktivnosti, prehaja potem na namen merjenja produktivnosti in loči dve kategoriji: za splošne gospodarske analize in za proučevanje stanja pri posameznih podjetjih ali skupinah podjetij.

Pisec poudarja, da ukrepi za dvig produktivnosti dela ne smejo imeti za cilj povečanje delovnih naporov delavcev, marveč le boljše izkoriščanje njihovega dela z umno organizacijo dela v podjetju.

Posebno poglavje posveča metodam merjenja produktivnosti dela, navajajoč ustrezne formule ter zaključuje, da ni formule za ugotavljanje produktivnosti dela, ki bi bila primerna za vsa podjetja.

Pisec ugotavlja dalje, da se merjenja produktivnosti ne smejo omejitvi samo na živo delo, ampak da je potrebno primerjati gospodarski uspeh tudi z lastno ceno, s posameznimi proizvodnimi čimilitvi in končno tudi standardne stroške z dejanskimi stroški produkcije.

Posebno važnost polaga priročnik na primerjavo med podjetji iste vrste po posameznih elementih strukture cene kot izhodišče za racionalno organizacijo dela, pri čemer je potrebno sodelovanje

med podjetji in medsebojna izmenjava strokovnih izkušenj. Poudarja, da je bistvo organizacije dela v premiku proporcionalnih stroškov v neproporcionalne stroške, pri konkretnih ukrepih v podjetju pa navaja najvažnejše možnosti, ki učinkujejo na dvig produktivnosti. Navaja nadalje podatke o starosti industrijske opreme v Jugoslaviji in prihaja do sklepa, da se zlasti v zastajajočih državah morajo najprej izkoristiti vse druge možnosti, predno se odločimo za nove investicije.

Podjetjem bo priročnik dobro služil zlasti v komplicirani materiji merjenja produktivnosti dela, ki jih nazorno prikazuje na praktičnih primerih. Pomen priročnika je v tem, da je prvič v jugoslovanski strokovni literaturi pregledno zbrana in poljudno obdelana ta snov. Merjenja produktivnosti spadajo med najtežje statistične probleme in so napake, ki se pojavljajo pri ugotavljanju produktivnosti, lahko usodne; če prikazujejo napačno razvoj produktivnosti v podjetju. Zato bodo podjetja s pridom segala po priročniku, ki jih bo opozoril na marsikatero napako pri dosedanjih merjenjih produktivnosti.

Ta priročnik je založila »Nova proizvodnja«, Ljubljana, Trubarjeva 15, glasilo Zveze društev inženirjev in tehnikov LRS, ki ga bo imela tudi v prodaji.

dr. Leon Jerovec

NESREČE

NEZNANI UTOPLJENEC
V »Glasu Gorenjske« z dne, 3. julija smo v rubriki »Nesreče« pod naslovom »Kdo je lastnik?« pisali, da so v nedeljo, 29. junija zjutraj našli na obali

kratke ostrigene lase, zdrave zobe, sicer pa nima posebnih znakov. Na sebi je imel temno modre kopalke (minimalke) s 6 cm širokim belim pasom na prednjem delu. — Najdena obleka: temno siv suknič na tri gumbe, dalje hlače temnejše barve iz debelejšega kosmatega blaga, siva srnjak, nizki črni čevlji, nogavice — dokolenke rjavkasto-rdeče osnovne barve s sivkastim vzorcem. Poleg obleke so našli tudi brisačo - frotirko rožnate barve.

Kdorkoli bi lahko postregel s kakršnimikoli podatki, ki bi pomagali ugotoviti utopljenčevu identiteto, naj javi Tajništvo za notranje zadeve OLS Kranj ali najbližji postaji Ljudske milice.

USODEN UDAREC

Prerekanje med T. P. in C. P. pred gostilno »Mangart« v Rečici pri Bledu se je zdelo navzočim morda nepomembno, pa tudi udarcu po tilniku, ki ga je dobil Ciril Pretnar niso posvečali posebne pozornosti. Kaj kmalu pa se je pokazalo, da je stvar resna. Pretnar se je namreč nezavesten zgrudil na tla. Takoj so mu priskočili na pomoč, vendar je bilo umetno dihanje, pa tudi vse drugo zaman. Kmalu za tem, v petek, 11. t.m., po 23. uri je izdihnil. V tekstu je preiskava in obdukcija, ki bo ugotovila, če ni morda udarec z roko povzročil smrti.

ČE TRČITA AVTOMOBIL IN MOTORNO KOLO

Pri prometni nesreči med osebnim avtomobilom in motornim kolesom, ki sta trčila v petek, 11. julija dopoldne pri Posavcu (na cesti med Kranjem in Radovljico), sta odnesla poškodbe oba potnika na motorju. Vozač M. K. iz Begunji si je zlomil nogo pod kolenom, medtem ko so pri njegovem sovozaču ugotovili kar dva zloma desne noge.

NENAVADEN POŽAR V LESCAH

V petek dopoldan je v Lescah gorelo. Vnelo se je seno v gospodarskem posloppju poleg železniške postaje. Nevsakdajen je vzrok požara. Steklo, ki je bilo na strehi namesto opeke, je tako nesrečno lomilo in združevalo sončne žarke, da so vneli seno. Zaradi takojšnjega vsklajenega posredovanja gasilcev iz Lesca, Radovljice in Kranja, škoda ni velika. Zgorelo je le nekaj sena, poslopje samo pa ni bistveno poškodovano. Ta požar je ponovno svarilo, da moramo biti previdni tudi pri nameščanju stekla na streho. C.

so ga iz jezera približno 50 m od kraja, kjer je odložil obleko. Del skrivnosti pa še vedno ni pojasnjen: utopljenčeve identitete namreč ni moč ugotoviti. Neznavec je star okrog 20 let, visok 182 cm, ima temno plave,

ENOSOBNO STANOVANJE V CELJU na lepem prostoru, zamenjam za enako ali pa vsaj za lepo sobo v Kranju ali v Ljubljani. Poizve se v upravi lista.

»Občinski ljudski odbor Kranj namerava oddati nedokončan poslovni lokal na Savskem bregu v Kranju. Za ureditev lokala so potrebne manjše investicije. Lokal je primeren za trgovsko ali obrtno dejavnost in leži na prometni točki. Pozivamo vse gospodarske organizacije, ki bi bile pripravljene urediti navedeni lokal, da priglasijo svoje ponudbe najkasneje do 27. julija 1958 Oddelku za gospodarstvo Občinskega ljudskega odbora Kranj, kjer lahko tudi dobijo vsa potrebna pojasnila.»

Nedeljski Reporter

SOBOTNE ZANIMIVOSTI IN PRIREDITVE NA BLEDU

Ze v soboto dopoldne je bilo življenje na blejskih cestah precej razgibano, zlasti pa še okrog pol desete ure, ko se je poslavljalo od Bleda predsednik ZAR Naser in se

»Predvsem težavno je glede izbire sodelujočih umetnikov, ker je to ravno čas oddiha, dopustov in kulturnega zatišja. Večinoma morajo vabljeni umetniki prekiniti svoj letni odmor, če hočejo ustreči naši želji. Druga težava pa je

Zelo lep pogled pa se je odpiral na tekmovalno progo s teraso hotela Park. Petstozna proga je bila na določenih razdaljah označena s plavajočimi krogi in zastavicami, ki so usmerjale tekmovalce od starta, jih vodile tesno mimo otoka do cilja v Zaki. Od tod proti startu je neprestano brzel motorni čoln, ki je potem spremljal tekmovalce k cilju.

NATAKARJU NI VSEENO, KAJ GOSTJE PIJEJO

Sedel sem v hladu na ploščadi prijaznega gostišča in v miru zbiral misli za svojo reportažo. Od časa do časa sem se ozrl po okolici in opazoval življenje krog sebe. Postajalo je čedalje bolj živahno; gostje so prihajali, nekoliko posedeli, se osvežili s pijačo ter spet odhajali.

Postaven natakarkar, ki se je dokaj spretno sukaj krog miz, je ravno stregel sosednim gostom in z njimi kramljal. Kmalu pa je postal precej glasen, tako da so tudi sosednja omizja lahko čula naslednje besede v srbohrvaščini: »Pogledite, nekateri gostje posedajo ure in ure pri kozarcu kisle vode. Izberite si najlepša mesta ob jezeru, da drugi, ki hočejo nekaj »poštenega« popiti, sploh ne morejo blizu. Kaj se to pravil? Če mislijo sanjariti, naj gredo raje na klopičo, ne pa da tukaj ovirajo promet.«

Gostje so se ozirali po sosednih mizah in se spogledovali. Gotovo so iskali grešnika, »ki že več ur sreba kisló vodo in sanjari.« Pa ga le ni bilo nikjer opaziti. Človek se seveda pri tem vprašuje, čemu sploh takšni očitki, sicer pa ne kaže vplivati na gosta, kaj naj pije!

STANJE GOSTOV NA BLEDU V ŠTEVILKAH

Veslaške tekme za prvenstvo Slovenije v veslanju so privabile na Bled precej obiskovalcev. Vreme je bilo zelo lepo in sončno, zato tudi kopalcev ni manjkalo. Semkaj je prispelo danes več avtobusov s tujimi in domačimi turisti. Tudi število stalnih gostov je naraslo.

Kako narašča število gostov, nem zelo zgovorno pričajo naslednje številke. 9. julija se je zadrževalo na Bledu 1206 gostov, od teh 454 tujih in 752 domačih. 10. julija 1242 gostov, od teh 484 tujih in 758 domačih. 11. jul. pa 1310 gostov, 507 tujih in 803 domačih. Od tujcev je največ Angležev, za njimi pa se zvrstijo Avstrijci, Nemci, Holandci, Italijani, Belgijci itd. Primerjava z lanskim 9., 10. in 11. julijem kaže, da se je letošnji obisk v teh dneh dvignil nekako za 100 procentov.

BALETNA SKUPINA LJUBLJANSKE OPERE BO GOSTOVALA NA BLEDU

V sredo, 16. julija bo na Bledu Baletni večer solistov ljubljanske Opere. Izvajali bodo izbran program, s katerim so že gostovali v Nemčiji, Franciji in drugod. V inozemstvu so s svojimi nastopi dosegli zavidljiv uspeh. Prireditelji bo ob 20.30 uri v dvorani Kazine.

NEDELJSKO JUTRO NA JEZERU

Škoda bi bilo zamuditi lepe trenutke ranega nedeljskega jutra. Komaj pet je bila ura, ko sem že križaril s čolnom po jezeru. Milina srebrnega jezera je omanljala in spet zdramljala hladno svežost, ki je v sunkovitih sapicah vela z juga. S polno mero sem vzdihnil in nakremžil obraz, ne da bi količkaj pretiraval. Naravna akustičnost je od daleč, tam od obale pri Mlinem, prinašala čirikanje, čivkanje in tudi človeške glasove. Od Zake sem so že vozili prvi čolnarji tekmovalce.

ZAKA OB SEDMI URI

Semkaj na cilj regatne proge so že zarana prispeli prvi tekmovalci iz raznih krajev Slovenije. Nekateri pa so se pripeljali že včeraj. V čolnarski lopi in krog nje je bilo polno čolnov vseh vrst. Prvi tekmovalci so se že pripravljali za nastop.

Točno ob napovedanem času, to je ob 8. uri, je startalo prvih pet. Zal pa je imel eden od teh smolo; po nekaj zamahih se mu je zlomilo veslo in že se je znašel v vodi poleg obrnjene čolna. Vsakih 15 minut je startala nova skupina tekmovalcev. Gledalci, ki se jih je precej zbralo ob cilju, so vozače navdušeno bodrili. So bolj vztrajni in glasni pa so bili navijači v Grajskem kopališču.

Tudi ob Bohinjskem jezeru je nešteto domačih in tujih turistov.

Tradicije narodnoosvobodilnega gibanja se nadaljujejo

(Nadaljevanje s 1. str.)

Na sukniču je imel pripeto odlikovanje. Povedal je, da je v NOV izgubil 4 sinove in hčer. Ima 72 let in je iz Stare Loke.

Tih in skromen je strmel v borce nekdanje Prešernove brigade in iskal med njimi znane obraze. Mnogo jih je poznal pred leti! Toda danes? Leta so jih spreminila, oblečeni so drugače. Le on, Jože Ravnikar, je ostal malone tak

novec. Ti, ki so se tu zbrali, so bili njegovi tovariši; morda so slišali njegove zadnje besede...

ZIVIJO SVARUN

Pred deveto uro so se pod tribuno začeli zbirati preživeli borci Prešernove brigade. Kakih 350 jih je bilo. Ko so prihajali novi in novi in med vrstami iskali nekdanje tovariše, je bilo videti mnogo ginljivih prizorov. Tu je bil narodni heroj Tonček Dežman, polkovnik Karel Leskovec, nekdanji komandant Prezelj Stane, ki je zaman skušal urediti njihove vrste. Preveč so si imeli še povedati.

Prišel je nekdanji komandant Prešernove brigade, general-major Rudolf Hribernik - Svarun. Pregledal je vrste svojih nekdanjih borcev in podal raport predsedniku Okrajnega odbora SZDL Kranj, tovarišu Francu Popitu. Zatem se je z ostalimi podal na oder. Borci, ki so ga ves čas klicali, ga spominjali na mnoge borbe, so sedaj prekripli z »burnimi klici« Živijo Svarun, Svarun, Svarun!

Na odru so bili tudi številni drugi gostje, med njimi tudi zvezna poslanca Boris Zihert in Tone

Fajfar, Jože Rus, predsednik OLO Vinko Hafner in predsednik Okr. odbora ZB Ivan Bertonec, ki je pozdravil vse navzoče.

Tovariš Svarun je opisal potek narodnoosvobodilne borbe na Gorenjskem, kjer je bil pritisk okupatorja izredno močan. Hotel je namreč predstaviti Gorenjsko kot del svojega matičnega ozemlja, zato godelj so Nemci prav tu uporabljali vsa grozodejstva, da bi preprečili upor. Njihov načrt je bil: izseliti več kot polovico prebivalstva. Vse njihove nakane pa jim je preprečilo ljudstvo organizirano v NOB.

Za njim je govoril tudi tovariš Franc Popit. Omenil je zlasti pomen takratne ljudske vstaje in izrazil potrebo, da moramo tudi danes, ko delamo za boljše bodočnost in uresničujemo cilje NOB, ostati zvesti tradicijam narodnoosvobodilne borbe.

Ko je po končani proslavi zaigrala godba in so se oglašili združeni pevski zbori, je tja šel Sorško polje proti Kamniškim planinam zadonela mogočna partizanska pesem.

K. M.

Koliko je takih, kot 72. letni Ravnikar, ki so se včeraj ponosno spominjali na velike žrtve za današnjo svobodo in lepše življenje!

ko je bil; suhljat, žilav, pa prijazen — prava »korenina«. Takih je bilo veliko. Bile so ženske z odlikovanji, možaki, ki so izgubili v NOB svoje, vdove in matere padlih; tu so bili tudi sinovi herojev. Med pionirji, ki so radovedno strmeli v visoko tribuno, je bil tudi svetloas, suhljat fant. Njegov oče je padel kot Prešer-

Udeleženci ustanovitve Prešernove brigade v Davči pred 15. leti so si krepko stisnili roke.

ŠPORTŠPORT

Z veslaških tekem na Bledu »BRANIK« IZ MARIBORA REPUBLIKSKI PRVAK V VESLANJU ZA LETO 1958

Bled, 13. julija. Danes dopoldne od 8. do 11. ure so bile na blejski regatni progi veslaške tekme za republiško prvenstvo. Na 2000, 1500, 1000 in 500 m dolgi progi se je pomerilo 144 tekmovalcev iz naslednjih slovenskih veslaških klubov: Bled 15 veslačev in 7 posadk, »Savica« Ljubljana 40 veslačev in 15 posadk, Izola 34 veslačev in 11 posadk, »Branik« Maribor 38 veslačev in 15 posadk, Boris Kidrič 4 veslače in 2 posadki in »Krkas« Novo mesto 11 veslačev in 6 posadk. — Skupni rezultati po ekipah so naslednji: 1. »Branik«, Maribor 1070 točk; 2. »Savica«, Ljubljana 790 točk; 3. Izola 530 točk; Bled 230 točk; 5. »Krkas«, Novo mesto 60 točk in Piran 40 točk.

Tekme je priredila Veslaška zveza Slovenije s podporo in sodelovanjem blejskih veslaških funkcionarjev.

Nogomet

PLANIKA : KOPER 1:1 (1:1)

Kranj, 13. julija. Danes popoldne je bila na nogometnem igrišču Triglava v Kranju odigrana kvalifikacijska nogometna tekma za vstop v enotno slovensko ligo med domačo Planiko in enajstorico iz Kopra. V raztrgani in nezanimivi igri, sta se moštvi razšli z neodločenim rezultatom, kar tudi najbolje odgovarja položju igre na igrišču. Za domačine je bil uspešen že v prvih minutah tekme Gošte. Tekmo je sodil z manjšimi napakami sodnik Logar.

NOGOMETNI TURNIR V SENCURJU

Senčur, 13. julija. V okviru krajevnega praznika so bile danes na nogometnem igrišču Svobode v Senčurju odigrane tri nogometne tekme med enajstoricami iz Senčurja, Cerkele in Predoselj. Rezultati: Senčur : Cerklje 8:0, Predoselje : Cerklje 3:2 in Predoselje : Senčur 1:1. S tem visokim rezultatom si je enajstorica iz Senčurja priborila prehodni pokal krajevnega odbora SZDL Senčur v trajno last.

Mali rekomet

MLADOST (Kranj) : SAVA (Tacna) 9:10 (6:7) Kranj, 13. julija. Danes dopoldne je bila odigrana prijateljska tekma v malem rekometu med ženskima ekipama domače »Mladosti« in »Sava« iz Tacna. Zaslužen, čeprav s tesnim rezultatom, so zmagale gostje, za kar ima največ zaslug Meta Pelko, ki je sama dosegla 9 golov. Pri domačinkah sta bili najboljši Majda Ankele in Ema Bregar, vendar pa moramo pripomniti, da je »Mladost« na splošno zaigrala zelo slabo in bo morala krepko prijeti za delo, če se bo hotela dostojno boriti v republiški ligi, ki se začne jeseni. Z. M.

Šah

DROLE MLADINSKI PRVAK GORENJSKE Škofja Loka, 13. julija. Včera popoldne je bilo v Šk. Loki končano mladinsko šahovsko

prvenstvo Gorenjske za posameznike. Naslov prvaka za letošnje leto je osvojil Kranjčan Drole s 7 točkami. Vrstni red ostalih je naslednji: Bertonec, Pevec, Zezlina in Bizjak 5,5, Stankovič 5, Prostrl, Vister in Prelošek 4, Ravnik 3 in Smid 2 točki. Prvih pet je prejelo lepa praktična darila in diplome Okrajne šahovske zveze Kranj, ki je to prvenstvo tudi izvedla in to na zadovoljstvo vseh mladih šahistov. M. Dj.

BRZOTURNIR V KRANJU

V petek popoldne je bil v prostorih šahovskega kluba Kranj odigran redni mesečni šahovski brzoturnir za prvenstvo Kranja. Kot prejšnji mesec je tudi tokrat osvojil naslov prvaka Fajon z 9 točkami pred Roblekom 8,5, Pogačnikom 7, Bukovcem 6,5, Tasevskim 6 itd.

... IN V KAMNIKU

V Kamniku je bil pretekli teden brzoturnir v prireditvi Občinskega šahovskega odbora. Udeležilo se ga je 16 igralcev. Zmagal je s 13 in pol točke Milan Trbižan pred Ivanom Dolinškom. Prihodnji brzoturnir bo v počastitev občinskega praznika 20. t. m. dopoldne v mali dvorani Doma. Z.

NAD 22000 LJUDI NA SORI

Sora, 13. julija 1958. Lepo in toplo nedeljsko vreme je privabilo na kopanje na Soro številne domače in tuje kopalce. Ze v jutranjih urah so hitele po cesti iz Ljubljane proti Medvodam nepregledne kolone kolesarjev in motornih vozil. Po približnih cenitvah se je na Sori od Medvod do Škofje Loke kopalo preko 22.000 ljudi. -an